

Cselik Ágnes

ÁLOMGYÁR

WORLD PRESS PHOTO

2019-10-05 | **ESSZÉ, WORLD PRESS PHOTO**

Pura tizenöt éves születésnapját ünnepli Havannában. Pura neve „tisztát”, „szüzet” jelent. A hatalmas születésnapi ünnepség után is megmarad a neve, s ha érett nő lesz, már anya, akkor is Purának nevezik – sőt, remélhető, hogy egyszer valóban purává lesz, mert a kubai beszélt nyelvben ez a kedveskedő, szeretetteljes szó jelöli a magyar népmesékből ismert „öreganyót”.

Pura tizenöt éves születésnapját az ősi hagyomány szerint rendezik – a szertartást már a Kolumbusz előtti időkben ismerték. Az azték és a maya indián kultúrákban a tizenöt évesek beavatásával mondtak köszönetet az isteneknek az életért, a felnőtt közösség ekkor tagjává fogadta az addig gyermeknek tekintett fiatal. A kereszténység elterjedésével is megmaradt a beavatási szertartás, és lényegében a szerepe sem változott, de az ünnep elemei formálódtak és idomultak a katolikus kultúrkörhöz. A tizenötödik születésnapján, a híres „quince” alkalmából a fiatal lány magassarkú cipőt kap. A család egyik férfitagja (apa, fiútestvér vagy távolabbi férfirokon) az élet körforgását és Isten végtelen szeretetét kifejező gyűrűt ad neki ajándékba, amit a jövőben az eljegyzett lány jegygyűrűre cserél. A menyasszonyi ruhához hasonlító fodros báli ruha az eladó sorba került fiatal lány bevezetését jelenti a társadalomba, az úri szalonok világába, függetlenül attól, hogy az ünneplő család tényleg úri család-e. A felékszerezett, felöltöztetett és sminkelt kislányról professzionális fényképalbum és videó is készül. A latin-amerikai kontinensen tehető körökben hagyománnyá vált, hogy a tizenötödik születésnap alkalmából mintegy férj nélküli nászútra, európai körútra fizetik be az ünnepeket. Kubában a büszke család feldíszített, nyitott tetejű oldtimeren, úgynevezett almendrónon hordozza körbe a városon a fiatal lányt. S mint minden fiesta elmaradhatatlan eleme, zene és a tánc kíséri. Hagyománytisztelő körökben az ünnepeket és párja keringőjét 14 pár fiatal keringőkoszorúja fonja keretbe, modernebb buli esetén harsog a salsa, merengue, cha-cha-cha, mambo vagy reguetón.

voltaképpen kötelező

Kubában paradox módon a kommunizmus hozzájárult a „quince” hagyományának életben tartásához. A kubai ember örömét leli az ünneplésben, táncban és az élet zabolátlan élvezetében, még akkor is, ha nincsenek hozzá lehetőségek. Úgy még sosem volt, hogy valahogy ne lett volna, tehát a kubai ember legendás életösztonéval és leleményességével mindig megtalálja módját az ünneplésnek. Az 1959-es, Fidel Castro vezette forradalmat követően, a hiánygazdaság megjelenésével, az élelmiszer fejadagok bevezetésekor a kubai állampolgár tizenötödik születésnapján jegyre kap tortát, üdítőitalt és sört – és egy másik jegyét a havannai Primor áruházban cipőre

válthatja be. Isabel Moya kutató megfogalmazása szerint a kommunista rendszer voltaképpen kötelezővé tette a tizenötödik születésnap különleges megünneplését. Ugyanakkor a születésnap elvárt, méltó megtartása a legtöbb család számára nyomasztó rémálom, hiszen anyagi helyzetük nem teszi lehetővé a talmi csillogás horrorisztikus árának kigazdálkodását. A „quince” üzlet a javából: varrónők, sminkesek, fodrászok, ceremóniamesterek, fotósok, vendéglátósok hada él Latin-Amerika szerte jóval az átlag felett a nagyravágyás és a hamis illúziók iparából.

Pura tizenöt éves születésnapi diadalmenetének rózsaszín karavánja felkavarja az aszfalt nélküli külvárosi földút porát, és barnás, szemcsés felhővel vonja be az összegyűlt, atlétatrikós, mezítlábas, gumipapucsos szomszédok ünneplő tömegét. Mindenki az ünnep része, gratulál, fényképez, zászlót lenget. A sokaság sorfala horizontális keretbe foglalja az ünnepi kocsit, optikailag a távoli ég felé nyit, utat enged a születésnaposnak, miközben vertikálisan is az ég felé nyúlik, hiszen az utca szintjén, a teraszon és a háztetőn is üdvözlő kezek emelkednek a magasba. Itt még közügy a születésnap, főleg, ha éppen a tizenötödik. Pura boldog, a nézőnek háttal, egyenesen, büszkén ül az autó lehajtott tetején, királylány a mai napon. S mert a kép dinamikája a jövőbe mutat, Pura távolodik, itt hagy minket a jelenben, a lenyugvó nap fényében élesen vetődnek felénk az árnyékok. Pura születésnapja diadalünnep, az élet győzedelmeskedik a halál felett, az agydaganatos fiatal lány lám, mégis megérte a felnőttkort.

Korunk kérdései 1. díj, egyedi
Diana Markosian USA, Magnum Photos

Pura egy 1950-es évekbeli rózsaszínű kabrióban közelít, hogy a szomszédokkal megünnepelje 15. születésnapját Havannában. A quinceañera (tizenötödik születésnap) a latin-amerikai lányoknál a felnőtt nővé válás hagyományos ünnepe. Ez a női beavatási szertartás tanúsítja a lány tisztaságát és érettségét a házasságra. A családok rengeteget költenek, gyakran pazar mulatságot rendeznek. Az ünnepezt hercegnőnek öltözve magára ölti a nőiességet jelképező ruhát. Kubában a hagyományból előadás lett, fotók, videofilmek, gyakran fotókönyv készül róla. Pura quinceañera eseménye különlegesen megrendítő volt azért is, mert egy korábbi agydaganat diagnózisa szerint legfeljebb 13 éves koráig élhetett volna.

WORLD PRESS PHOTO kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban

2019. szeptember 19 – október 23.